

ПРЕЗИДІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

17.03.2022

м. Київ

№ 79

Про міжнародну діяльність НАН України
в умовах воєнного стану

Від самого початку безпрецедентної агресії Російської Федерації проти незалежної України іноземні та міжнародні наукові організації засуджують дії російської армії та висловлюють моральну підтримку й солідарність з усім народом України та його науковою спільнотою. Листи підтримки надійшли до НАН України від академій наук, провідних наукових організацій, колективів та окремих учених Австрії, Азербайджану, Греції, Данії, Естонії, Іспанії, Латвії, Литви, Молдови, Німеччини, Польщі, Румунії, Словаччини, США, Франції, Хорватії, Чехії, Чорногорії, Японії, а також міжнародних організацій – Всеєвропейської федерації академій наук (ALLEA), Міжнародного науково-технічного союзу провінції Гуандун (Китай), Європейського фізичного товариства, Європейського товариства з вивчення англійської мови, Асоціації європейських товариств операційних досліджень (EURO), Освітнього фонду прикладної надпровідності.

Спільну заяву на підтримку українського народу та його дослідницької спільноти зробили національні академії наук країн-членів Великої сімки (G7). Представники брюссельських офісів 10 країн ЄС по зв'язках з дослідженнями та інноваціями при Європейській комісії виступили зі спільною заявою щодо рішучого засудження агресії Росії та закликом запобігти руйнуванню української дослідницької інфраструктури, яка є невід'ємною складовою Європейського дослідницького простору.

Відкритий лист на підтримку українського народу та вільної незалежної держави України перед лицем російської агресії, ініційований лауреатом Нобелівської премії в галузі хімії Роалдом Гоффманом, уродженцем м.Золочів Львівської області, підписали вже понад дві сотні нобелівських лауреатів, які активно підтримують Україну і вимагають негайної зупинки злочинної російської агресії.

Підтримуючи боротьбу українського народу проти вторгнення російських військ, руйнування інфраструктури та знищення цивільного населення, низка міжнародних організацій згортає співробітництво з державними організаціями та науковими колективами Російської Федерації, зокрема в проєктах рамкових програм Європейської комісії. Центр космічних досліджень Польської академії наук припинив надавати дані вимірювань російських супутників ГЛОНАСС та закликав підписати петицію про відключення даних калібрування ГЛОНАСС. Європейська організація з ядерних досліджень (CERN) призупинила для Росії статус країни-спостерігача та згорнула співпрацю з її науковими колективами; ті самі кроки зробив Національний центр наукових досліджень Франції (CNRS). Всеєвропейська федерація академій наук (ALLEA) тимчасово виключила із свого складу Російську академію наук та Національну академію наук Білорусі.

На знак протесту проти воєнної агресії з боку РФ вчені НАН України вийшли зі складу редколегій російських журналів та інших російських видань і припинили з ними будь-яку співпрацю, а українські наукові журнали та видавництва виключили зі складу своїх редколегій усіх російських науковців. Українські вчені, які є іноземними членами Російської академії наук, заявили про вихід з її складу.

Світові наукові спільноти, окремі науковці різних країн світу не лише рішуче засуджують криваву війну, розв'язану Російською Федерацією проти України та її народу, але й об'єднують свої зусилля для допомоги тим, хто вимушений тимчасово залишити своє житло та емігрувати за межі України. Ініціатива щодо надання підтримки вимушено переміщеним українським науковцям координується університетом Латвії, Польською академією наук, Інститутом Макса Планка та Лейденським університетом за підтримки різних фондів, зокрема й Європейської комісії, за проєктом #ScienceForUkraine. Шведський фонд стратегічних досліджень задекларував підтримку українських науковців індивідуальними грантами на суму 30 мільйонів шведських крон, Фонд Александра Гумбольдта розширює можливості для українських учених, Міністерство вищої освіти досліджень та інновацій Франції виділило додаткові кошти для французьких наукових центрів, які готові прийняти українських біженців з дослідницької сфери, в рамках програми Пауза (Pause). Спеціальні програми для українських дослідників запровадили академії наук Австрії, Ізраїлю, Польщі. Спеціальні стипендії для українців передбачені державним науково-дослідним інститутом Academia Sinica (AS) на Тайвані. Низка закордонних лабораторій та університетів готові включити на тимчасовій основі українських науковців до своїх проєктів та науково-дослідних груп.

Водночас широка міжнародна компанія з підтримки науковців України шляхом надання їм можливостей працевлаштування за фахом в інших країнах пов'язана із певною загрозою нової хвилі наукової еміграції, зокрема посилення виїзду за кордон талановитої наукової молоді. Тому віддаючи належне колегіальній солідарності й підтримці наших учених з боку зарубіжних наукових осередків, залишаючись глибоко вдячними світовій науковій спільноті за підтримку, ми розглядаємо розширення діяльності наших науковців за рубежом як тимчасове явище, викликане умовами воєнного стану і сподіваємося на відновлення нормального наукового процесу.

З метою організації міжнародної діяльності НАН України, її установ та організацій в умовах воєнного стану, запобігання незворотним втратам у науковій сфері Президія Національної академії науки України постановляє:

1. Взяти до відома інформацію про широку підтримку міжнародною науковою спільнотою українських науковців та України в цілому в її опорі російській військовій агресії.

2. Висловити глибоку вдячність міжнародним організаціям, академіям наук та іноземним науковим центрам, окремим вченим за підтримку України, Національної академії наук України та її установ і співробітників.

3. Визначити основними напрямками міжнародної наукової діяльності НАН України в умовах воєнного стану:

- широке інформування з боку НАН України, її установ та окремих науковців зарубіжної наукової громадськості про воєнну агресію з боку Російської Федерації, про повномасштабні військові дії, обстріли мирних міст, вбивство цивільних громадян, дітей, руйнування промислових об'єктів, цивільної інфраструктури, зокрема дослідницької, наукових установ і освітніх закладів, закладів охорони здоров'я тощо;

- підготовку звернень до закордонних і міжнародних наукових організацій, членами яких є НАН України та її установи, здійснення інших форм наукової дипломатії, спрямованої на засудження з боку міжнародних організацій та зарубіжної громадськості російської військової агресії, підготовки звернень щодо припинення бойових дій, уведення над Україною режиму «закритого неба», проведення мирних переговорів;

- підготовку спільно з Міністерством закордонних справ України звернень до міжнародних наукових організацій щодо виключення з їхнього складу (чи призупинення членства) наукових організацій Російської Федерації й припинення будь-якої співпраці з російськими науковими організаціями;

- припинення будь-яких форм співробітництва НАН України з російськими науковими організаціями й російськими вченими і тими міжнародними науковими організаціями, які фактично знаходяться під контролем Росії;

- перегляд підходів до формату участі НАН України та її установ у тих міжнародних наукових організаціях, які принципово не засудили російську військову агресію, або форми оцінки ситуації з боку яких відтворюють російські наративи;

- цілеспрямована діяльність із залучення підтримки установам і науковцям НАН України з боку міжнародних та зарубіжних організацій у вигляді надання грантів на виконання досліджень, коштів на утримання і відновлення наукової інфраструктури, гуманітарної допомоги українським вченим та їх родинам.

4. Враховуючи скрутне фінансове становище України під час воєнного стану, нестабільність обмінного курсу й необхідність перегляду можливостей співпраці у зв'язку з позицією певних організацій, призупинити на період воєнного стану сплату членських внесків НАН України та її установ до міжнародних наукових організацій.

5. Схвалити звернення НАН України до іноземних членів НАН України (додається) і доручити Відділу міжнародних зв'язків НАН України забезпечити його термінове надсилання.

6. Голові Благодійного фонду імені Бориса Патона академіку НАН України А.Г.Наумовцю спільно з Науково-організаційним відділом Президії НАН України та Відділом міжнародних зв'язків НАН України організувати підготовку відповідних листів-закликів до національних академій наук, інших закордонних й міжнародних наукових організацій з проханням про надання благодійної допомоги співробітникам НАН України та її установ, а також забезпечити використання фонду для отримання і розподілу такої допомоги.

7. З метою врегулювання взаємовідносин з Міжнародною асоціацією академій наук (МААН):

- схвалити звернення НАН України до керівництва МААН (додається) та доручити Науково-організаційному відділу Президії НАН України забезпечити його термінове надсилання до штаб-квартири МААН;

- у випадку відсутності належної реакції з боку керівництва МААН на зазначене звернення розглянути питання про призупинення участі НАН України у діяльності МААН;

- звернутися до Національної академії аграрних наук України щодо розгляду питання про подальшу участь цієї академії як асоційованого члена МААН.

8. Віцепрезиденту НАН України академіку НАН України С.І.Пирожкову спільно з Відділом міжнародних зв'язків НАН України та Науково-організаційним відділом Президії НАН України у тижневий термін підготувати на розгляд Президії НАН України пропозиції щодо призупинення участі НАН України в тих міжнародних наукових організаціях та співпраці з тими зарубіжними академіями наук й науковими центрами, які не засуджують агресію Російської Федерації проти України або форми оцінки ситуації з боку яких відтворюють російські наративи.

9. Відділенням НАН України, установам НАН України, керівникам спільних з іноземними партнерами лабораторій, груп та проєктів:

- опрацювати питання щодо можливості створення тимчасових наукових колективів на базі закордонних університетів або наукових центрів із залученням науковців НАН України, які вимушено перебувають за кордоном;

- закликати науковців установ НАН України в цей винятково складний для країни та її науки час докласти всіх зусиль для продовження виконання наукових досліджень в Україні, зокрема за необхідності використовувати можливості переміщення до більш безпечних Західних регіонів України та виконання робіт у дистанційному режимі або з використанням наукової інфраструктури установ НАН України, розташованих у Львові, Ужгороді та Чернівцях.

10. Установам НАН України, які представляють Україну в міжнародних фахових організаціях як національні членські організації, вченим Академії, які є членами зарубіжних академій наук, активізувати співпрацю щодо підготовки такими організаціями звернень, заяв, декларацій тощо із засудженням російської агресії й закликами до миру, запровадження окремих програм підтримки науковців України.

11. Керівникам наукових установ НАН України, які виконують зовнішньоекономічні контракти, за необхідності поінформувати партнерів про неможливість гарантованого виконання зобов'язань за контрактами в повному обсязі в зв'язку з воєнною агресією Російської Федерації проти України.

12. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на віцепрезидента НАН України академіка НАН України С.І.Пирожкова.

Президент
Національної академії наук України
академік НАН України

Анатолій ЗАГОРОДНІЙ

В.о.головного вченого секретаря
Національної академії наук України
академік НАН України

Вячеслав БОГДАНОВ